

Bra beslut för barn

Samhällsstyrning för barns rättigheter
i fem europeiska länder

Sammanfattning av en jämförande studie

Vision

Vår vision är en värld där Barnkonventionen är förverkligad och alla barns rättigheter är tillgodosedda.

Det är en värld

- som respekterar och värdesätter varje barn
- som lyssnar till – och lär av – barn
- som ger varje barn framtidstro och möjligheter.

Rädda Barnen kämpar för barns rättigheter.

Vi väcker opinion och stöder barn i utsatta situationer – i Sverige och i världen.

Engelsk titel på rapporten: Governance fit for Children – To what extent have the general measures of implementation of the UNCR been realised in five European countries. Executive summary of a comparative study.

Författare till rapporten är Sandy Ruxton, oberoende konsult. Arbetet avslutades i mars 2011.

Översättning: Agneta Gunnarsson, konsult och frilansjournalist i konsultgruppen Context i Stockholm.

© Rädda Barnen

Projektkoordinator: Camilla Nygren, Rädda Barnen

Grafisk design: Press Art

Rädda Barnen

107 88 Stockholm

Tele: +46 8 698 9000

Hemsida: www.rb.se

E-post: info@rb.se

This publication has been produced with the financial support of the Fundamental Rights and Citizenship Programme of the European Commission. The contents of this publication are the sole responsibility of Save the Children Sweden and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.

Förord

[FRÅN FN:S KOMMITTÉ FÖR BARNETS RÄTTIGHETER]

Konventionen om barnets rättigheter har ambitionen att möta två utmaningar:

- ❖ att bekräfta barnets status; barnet ska ses som en person med värdighet och rättigheter, inte som ett objekt för vuxnas välvilja – sett ur ett historiskt perspektiv föddes ett ”nytt” barn 1989;
- ❖ att erbjuda universell täckning för alla de rättigheter barnet har, oberoende av var barnet lever.

Barnets nya status som innehavare av rättigheter illustreras av två principer i barnkonventionen: Barnets bästa ska komma i första rummet (Artikel 3), vilket placerar barnet i centrum av alla beslut som påverkar honom eller henne; och barnets rätt att bli lyssnad på (Artikel 12), vilket betyder att barnet anses tillräckligt kompetent för att påverka sådana beslut. Dessa två artiklar kompletterar varandra och innebär att barnet ses som aktivt och deltagande. Detta återstår nu att förverkliga.

Men hur ska denna nya ställning för barnet, inklusive sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter som mat, tak över huvudet, utbildning, hälsa och rätt till skydd mot våld, exploatering och vanvård översättas till de olika realiteterna i skilda länder, regioner, samhällen, etniska grupper, kulturer och juridiska system?

De lagstiftare som formulerade barnkonventionen föreslog inte en universell mekanism för detta utan en artikel, Artikel 4, som slår fast att ”Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention”. Detta innebär att konventionsstaterna har ansvaret för att ta fram vilka åtgärder som är lämpliga för att uppnå de gemensamma målen i konventionen. Andra artiklar ger vägledning: Artikel 42 (att göra konventionen allmänt känd), Artikel 44(6) (att göra rapporter allmänt tillgängliga), Artikel 2 (respekt för alla barns rättigheter) och Artikel 3(2) (att tillförsäkra barnet skydd och omvårdnad).

Mot bakgrund av detta har Kommittén för barnets rättigheter utvecklat konceptet ”allmänna åtgärder för genomförandet”, vilka ska tjäna som allmänna förutsättningar för genomförandet av barnets rättigheter på detaljnivå. I den allmänna kommentaren nummer 5 om ”allmänna åtgärder för genomförandet” (CRC/GC/2003/5) förklarar kommittén vad alla konventionsstater bör överväga att göra: Gå igenom och göra tillägg till lagar, avdela resurser, koordinera åtgärder, öka medvetenheten, noggrant följa upp genomförandeprocessen och skapa förutsättningar för oberoende bedömningar av de framsteg som görs. Dessa åtgärder är den verktygslåda för lovande insatser som behövs för att göra de konkreta rättigheterna till verklighet för barn.

Instrumenten i denna verktygslåda kan tyckas befinna sig långt ifrån det som barn behöver och önskar. Kommittén vet att barn inte lever i ministerier eller förvaltningar utan i byar och städer, i stora familjer eller med en förälder, i en lägenhet eller på gatan. Men de konkreta åtgärder som är lämpliga med tanke på sammanhang och kulturell bakgrund behöver ett ramverk av allmänna åtgärder för att de ska bli effektiva och hållbara.

De studier som presenteras i denna rapportserie har undersökt på vilket sätt fem medlemsländer i EU och EU:s institutioner har tillämpat dessa allmänna åtgärder för genomförande. Kommittén kommer att noggrant överväga resultaten för att göra sina rekommendationer till konventionsstater så tillämpbara och användbara för barn och för deras universella rättigheter som möjligt.

Lothar Krappmann

Medlem i Kommittén för barnets rättigheter

Jean Zermatten

Vice ordförande i Kommittén för barnets rättigheter

Huvudresultat

De viktigaste resultaten av denna studie är:

- Ratificeringen av barnkonventionen och dess tilläggsprotokoll har haft en allmänt positiv effekt på lagar och politiska beslut i de studerade länderna.
- En lång rad hinder kan bromsa framsteg; bland dem finns avsaknaden av en barnrättskultur, fortsatt fokus på familjen snarare än på barn och en betoning av situationen för vissa grupper istället för alla barn.
- I alla de studerade länderna avsätts alltför små ekonomiska och mänskliga resurser till de allmänna åtgärderna för genomförandet.
- Det finns ett allmänt erkännande av värdet av barnkonventionen som en uppsättning vägledande principer och normer och en generell vilja att göra mer för att åstadkomma ett effektivt genomförande genom nationella strategier och handlingsplaner. Men i de flesta av de studerade länderna är planerna för genomförandet vaga eller begränsade, saknar uppföljningsbara mål och tidtabeller och har små resurser och svag samordning.
- Barn har varit – och fortsätter att vara – negativt påverkade av den ekonomiska krisen. Denna påverkar också genomförandet av barns rättigheter. I Litauen har till exempel familjernas ekonomiska ställning försvagats och arbetsbördan för dem som ska utföra olika tjänster har ökat. Den rumänska regeringen antog en nationell strategi 2008, vilket var ett positivt steg, men avsaknaden av resurser och återkommande omorganiseringar av ansvariga institutioner har gett upphov till oro över möjligheterna att genomföra strategin.
- Det råder brist på samordnande mekanismer, både på statlig, regional och lokal nivå. I de flesta av de studerade länderna saknas ”vertikala” koordinerande mekanismer, medan det finns några exempel på ”horisontella” sådana. I Sverige har exempelvis socialdepartementets barnkonventionssamordning etablerat ett barnrättsnätverk för hela regeringskansliet. Även Sveriges Kommuner och Landsting har startat ett barnrättsnätverk för att sprida effektiva metoder för att främja barns rättigheter i landstingens arbete.
- I flera länder har avsevärda framsteg gjorts när det gäller att följa upp genomförandet. Men samtidigt kvarstår flera svagheter som behöver åtgärdas, exempelvis uppföljningens frekvens. Länder tror ofta att de lever upp till uppföljningsansvaret genom sina periodiska rapporter till barnrättskommittén, men detta är inte tillräckligt.
- Få, om några, regeringar förefaller ha utvecklat specifika indikatorer för barns rättigheter. Den skotska regeringen håller på att utarbeta en uppsättning indikatorer för barns välbefinnande. Med bidrag från enskilda organisationer finns förhoppningar om att projektet ska utmynna i ett antal indikatorer för barns rättigheter för Skottland.
- Det finns exempel på initiativ från regeringar för att ta in barns åsikter, men mycket återstår att göra i detta avseende. Barn anser för det mesta att de inte blivit lyssnade på eftersom deras åsikter inte tagits i beaktande vid beslutsfattande och/eller därför att de inte fått någon återkoppling på sina förslag.
- Tre av de studerade länderna har etablerat oberoende institutioner för mänskliga rättigheter för barn.¹ Rumänien och Italien saknar sådana institutioner, trots upprepade rekommendationer från barnrättskommittén. Under de senaste fem åren har dock antalet regioner som antagit lagar för att etablera regionala barnrättsombud i Italien ökat.
- Trots att flera länder gjort välkomna ansträngningar för att höja kunskapen är medvetandet om barnkonventionen i allmänhet lågt bland barn. Yrkesgrupper som arbetar med barn får inte alltid adekvat utbildning om barns rättigheter.

¹ De engelska barnkommissionärens roll är emellertid inte att skydda och främja barns rättigheter; se sid 15.

Inledning

Genomförandet av FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som antogs 1989 och dess fakultativa protokoll; om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter från år 2000; och om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi, också från 2000, innefattar en tydlig samling principer och normer för att förverkliga en positiv vision av barnets rättigheter. Enligt denna vision är barn inte endast passiva mottagare av skydd utan också aktiva bidragsgivare till samhället. Barnkonventionen innefattar medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och ger ett heltäckande ramverk mot vilket existerande och föreslagna lagstiftning, politiska beslut och institutionella strukturer kan utvärderas.

Barnkonventionen har ratificerats av nästan alla världens länder. Detta återspeglar det universella åtagandet att respektera, skydda och uppfylla barnets rättigheter. Endast ratificering innebär dock inte automatiskt att barnets rättigheter genomförs. Barnkonventionen bör ses som ett dynamiskt verktyg för att utveckla en heltäckande och sammanhängande syn på genomförandet av barnets rättigheter hos alla nyckelaktörer – inklusive regeringar och lokala beslutsfattande organ, enskilda organisationer (NGOs), och andra grupper och individer som arbetar med barn såväl som barnen själva. Det som behövs utöver detta är politisk vilja att översätta principerna och normerna i konventionen till praktiska handlingar på lokal, nationell, regional och internationell nivå.

För att stödja länderna att fullgöra sina skyldigheter har FN:s kommitté för barnets rättigheter, FN:s uppföljningsorgan för barnkonventionen, sk general comments (allmänna kommentarer) för att hjälpa länder att tolka och genomföra konventionens krav och principer. Denna rapport handlar om den allmänna kommentaren nummer 5, allmänna åtgärder för genomförandet.²

Vad är de allmänna åtgärderna för genomförandet och varför är de viktiga?

De allmänna åtgärderna för genomförandet fastställer de övergripande nyckelåtgärder som behövs för att genomföra alla rättigheterna i barnkonventionen. De allmänna åtgärderna är avsedda att främja det fulla åtnjutandet av samtliga rättigheter i konventionen för alla barn. Genomförandet ska ske genom lagstiftning, etablerandet av institutioner för koordinering och uppföljning, heltäckande datainsamling, åtgärder för att höja medvetandet, utbildning och utarbetande och genomförande av lämpliga beslut, tjänster och program. Enligt den allmänna kommentaren nummer 5 innebär framväxten av initiativ och mekanismer som dessa ”en förändring av synen på barnets plats i samhället, en vilja att i större utsträckning prioritera barn och en ökande känslighet för effekterna av samhällsstyrningen på barn och deras mänskliga rättigheter”. Dessa initiativ och mekanismer behandlas mera i detalj nedan.

Om denna rapport

Denna rapport samlar erfarenheter från nationella studier som genomförts i Italien, Litauen, Rumänien, Sverige och Storbritannien av Rädda Barnen-organisationer. Det finns också en separat rapport om EU-institutionerna. Genom att identifiera trender och mönster mellan och inom länderna bidrar de nationella studierna till att kasta ljus över de olika sätt på vilka barnkonventionen förstås och genomförs

---

2 General Comment No. 5 (2003), UNCR/C/GC/2003/5, 27 november 2003

på alla nivåer. Att lyfta fram exempel på framsteg från andra länder kan också förväntas underlätta utbytet av erfarenheter mellan stater, både EU-medlemmar och länder som inte är medlemmar, och exemplen kan användas som modeller för EU-institutionernas arbete med barns rättigheter.

De fem nationella studier som denna rapport baseras på genomfördes enligt en gemensam metod mellan mars och oktober 2010. De nationella rapporterna består framför allt av studier av dokument och statistik, sökningar på nätet, semi-strukturerade intervjuer med nyckelpersoner (tjänstemän inom offentlig förvaltning, oberoende institutioner för uppföljning, ”tekniska” experter och enskilda organisationer) på nationell och lokal nivå, besök i fyra kommuner i varje land, intervjuer eller gruppdiskussioner med barn och ungdomar och analys av den insamlade informationen för att identifiera framsteg och formulera slutsatser och rekommendationer.

Användning

Vi ser gärna att ni inte enbart använder detta dokument som en källa till information utan också som en utgångspunkt för diskussioner, till exempel mellan enskilda organisationer och nationella och lokala beslutsfattare. Hur långt har arbetet för att genomföra barnkonventionen kommit? Vad återstår att göra? Vilket blir nästa prioriterade område där ni vill försöka nå framsteg? Hur ska detta göras? Och vem kommer att göra det? Vilka resurser kommer att behövas? När framsteg uppnåtts, hur kommer ni att se till att de blir hållbara?

Olika attityder och politiska åtgärder angående barns rättigheter

Det finns betydande likheter, men också stora skillnader, mellan europeiska länder och varje jämförelse måste placeras i sitt rätta sammanhang. Alla de länder som ingår i denna studie är medlemmar i EU och har ratificerat barnkonventionen såväl som dess tilläggsprotokoll. Trots detta skiljer sig attityderna till barns rättigheter avsevärt, både mellan och inom länderna, vilket påverkar regeringars och andra aktörers förmåga att anta och genomföra politiska beslut och praktiska åtgärder för barns rättigheter. I Sverige har exempelvis stödet för barns rättigheter traditionellt varit starkt medan många människor i Litauen anser att en betoning av barns rättigheter begränsar möjligheten för vuxna att utbilda, uppfostra och bestraffa barn på sätt som de anser lämpliga. Angående Storbritannien har barnrättskommittén uttryckt oro över allmän intolerans och negativa attityder mot barn, speciellt tonåringar, vilka, enligt kommittén, ofta kan vara den underliggande orsaken till ytterligare kränkningar av deras rättigheter. I Italien övervägs frågor som handlar om barn främst inom ramen för familjepolitiken och därför saknas en syn på barnet som ett oberoende subjekt. I Rumänien beaktas barn utifrån deras behov av skydd, inte från ett brett barnrättsperspektiv, och därför tolkas barns rättigheter främst i termer av sociala insatser.

Trots att de politiska åtgärderna skiljer sig avsevärt återstår också många gemensamma hinder mot utvecklandet av ett effektivt barnrättsperspektiv. Sveriges synsätt reflekterar den nordiska synen med stark betoning av jämställdhet, kvinnors integrering på arbetsmarknaden och hänsyn till barnets rättigheter. I det liberala, eller nyliberala, Storbritannien finns sedan lång tid tillbaka en betoning på individuellt ansvar, behovsprövade stöd och marknadsorienterade lösningar, men på senare tid har också en stark betoning av åtgärder mot barnfattigdomen kommit. Italien liknar andra Medelhavsländer när det gäller betoningen på familjen snarare än barns rättigheter och en avsevärd decentralisering av skyldigheter till regional och/eller lokal nivå. Även om de post-socialistiska länderna, inklusive Rumänien och Litauen, delvis gått skilda vägar har de alla tenderat att öka betoningen på familjens ansvar och barns välfärd (snarare än barns rättigheter).

Detta har kombinerats med svaga statliga åtgärder och begränsade resurser. I Rumänen var inträdet i EU pådrivande för förändringar eftersom barns trygghet och skydd var en nyckelfråga i förhandlingarna. På grund av detta reformerades de sociala trygghetssystemen, men otillräckliga resurser och byråkrati hindrar fortfarande en adekvat implementering av dessa system.

Exempel på framsteg och hinder som återstår

Nationell lagstiftning och FN:s konvention om barnets rättigheter

Barnkonventionen har inkorporerats i nationell lagstiftning i *Rumänien*, *Litauen* och *Italien*. Detta innebär att konventionens skrivningar direkt kan åberopas av domstolar och tillämpas av nationella myndigheter och att den har företräde om det föreligger en konflikt med inhemsk lagstiftning eller praxis. I *Sverige* och *Storbritannien* är internationella överenskommelser inte en del av den nationella lagstiftningen om de inte inkorporerats genom beslut i parlamentet – och detta har inte skett i något av länderna. I Sverige finns visst stöd för inkorporering (exempelvis från Barnombudsmannen och några politiska partier) men någon förändring förväntas inte inom den närmaste tiden.

I *Storbritannien* har framstegen varit begränsade när det gäller inkorporering. Däremot har den walesiska regeringen tagit avsevärda steg framåt. I juli 2009 gjorde den dåvarande förste ministern ett uttalande om avsikten att integrera barnkonventionen i lagstiftningen och göra det obligatoriskt att ta hänsyn till konventionen och dess tilläggsprotokoll i beslutsfattande och utveckling av nya policies. Ett förslag med denna inriktning gick igenom och lagen om åtgärder för barns och ungdomars rättigheter antogs enhälligt av den walesiska nationalförsamlingen den 18 januari 2011. Lagen kommer att genomföras i två steg: Från och med den första maj 2012 ska den tillämpas vid utarbetandet av nya lagar och politiska riktlinjer samt översynen av existerande policies och från den första maj 2014 kommer den att tillämpas för den walesiska regeringens alla funktioner.

De nationella studierna indikerar att ratificeringen har haft en allmänt positiv effekt på utvecklingen av lagar och politiska beslut. I *Rumänien* har inkorporeringen av barnkonventionen i den nationella lagstiftningen lett till betydelsefulla juridiska reformer, men svårigheter när det gäller genomförandet av lagstiftningen och brister i denna återstår (till exempel ett fokus på utsatta barn istället för på alla barn, brister avseende förhållningssättet till barnkonventionens grundprinciper och brist på resurser). Trots att *Litauen* har varit tämligen framgångsrikt när det gäller att harmonisera den nationella lagstiftningen med barnkonventionen har en heltäckande översyn av lagstiftning och politik ännu inte gjorts. Det finns ofta en klyfta mellan att införa adekvat lagstiftning och förmåga att tillämpa den i praktiken. I *Italien* utvecklades ett avsevärt antal progressiva lagar om barns rättigheter under det första årtiondet efter ratificeringen av barnkonventionen. Andra viktiga reformer har emellertid fortfarande inte fullföljts.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Där detta ännu inte gjorts bör stater så snart som möjligt inkorporera barnkonventionen i nationell lagstiftning. Decentraliserad³ regional och lokal administration och myndigheter bör också försäkra sig om effektiv inkorporering av barnkonventionen i deras respektive legala ramverk.
- Alla regeringar bör göra regelbundna översyner av lagstiftningen för att försäkra sig om full överensstämmelse med barnkonventionen och för att identifiera och åtgärda eventuella brister i det legala ramverket.
- Offentliga organ bör fästa särskild uppmärksamhet vid och försäkra sig om att barnkonventionens grundprinciper, det vill säga icke-diskriminering (Artikel 2), barnets bästa i främsta rummet (Artikel 3), överlevnad och utveckling (Artikel 6) och barns deltagande (Artikel 12) återspeglas på ett adekvat sätt i lagstiftning, policy och praktiskt agerande på alla nivåer.

Utveckling av nationella strategier och handlingsplaner

Länderna har olika sätt att förhålla sig till utvecklingen av och innehållet i nationella strategier och handlingsplaner för barn. I *Storbritannien* har var och en av de fyra riksdelarnas regeringar publicerat någon form av handlingsplan för barnkonventionen.⁴

I *Skottland* genomförde regeringen omfattande konsultationer – med enskilda organisationer, barn och ungdomar – om den femåriga handlingsplan som också lyfter fram prioriterade handlingsområden. Detta är den enda brittiska handlingsplanen som försöker åtgärda samtliga rekommendationer i barnrättskommitténs sammanfattande slutsatser från 2008. Även om det finns utrymme för förbättringar innebär handlingsplanen ett betydelsefullt steg framåt.

Den *svenska* barnstrategin antogs av riksdagen 1999 och har reviderats flera gånger sedan dess. Strategin har bidragit till införandet av mekanismer som barnkonsekvensanalyser och checklistor men på ett övergripande plan har resultaten varit begränsade, anser enskilda organisationer. År 2010 presenterade den nuvarande regeringen en ny strategi för att stärka barns rättigheter. Den saknar emellertid konkreta tidsplaner, mätbara mål och indikatorer. Även om den inte är baserad på barnkonventionen har *Litauen* en strategi för barns välfärd och en åtföljande plan för strategins genomförande (2005-2012). Den uppdateras emellertid inte tillräckligt ofta och samarbete mellan ministerierna saknas. Debatten om strategin är också alltför begränsad och enskilda organisationer, personer som arbetar med barn och medborgare i allmänhet får för lite information om genomförandet. Sedan 1997 kräver den *italienska* lagen att en nationell handlingsplan ska utvecklas vartannat år, men sedan dess har endast tre handlingsplaner utarbetats (den senaste 2003). För närvarande håller en ny strategi på att förberedas, men även om den godkänns finns flera potentiella hinder mot genomförandet (till exempel brist på resurser). *Rumänien* har en nationell strategi som i stora drag överensstämmer med kraven i den allmänna kommentaren nummer 5 och en åtföljande handlingsplan (2008-2013), men inga resurser för genomförandet har avsatts.

De nationella studierna visar att det sällan finns speciella handlingsplaner för barns rättigheter på lokal nivå. Bland lokala förvaltningar fanns också en stor brist på kunskap om existensen av nationella handlingsplaner

3 Decentralisering är det lagstadgade överlämnandet av makt från centralregeringen i en suverän stat till beslutsfattande organ på lägre nivå, som regional, lokal eller delstatsnivå. Decentraliseringen kan vara finansiell, det vill säga att budgetansvar som tidigare legat på central nivå överförs. Även rätten att besluta om lagstiftning inom vissa områden kan decentraliseras.

4 Den engelska handlingsplanen antogs av den dåvarande labour-regeringen och det är oklart om den nuvarande koalitionsregeringen kommer att acceptera den eller om den vill utveckla en egen plan.

(där sådana fanns). Många lokala institutioner föreföll sakna resurser för en effektiv implementering och deras arbete var ofta dåligt samordnat. Barns deltagande vid utarbetandet av lokala planer var också svagt eller icke-existerande.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Samtliga regeringar bör försäkra sig om att nationella strategier för barns rättigheter som innefattar alla rättigheterna i barnkonventionen finns och att de åtföljs av konkreta handlingsplaner för genomförande. Handlingsplanerna bör innefatta mätbara mål, tydliga institutionella roller, tidsplaner, tillgängliga resurser och definierade uppföljnings- och utvärderingsmekanismer.
- Regionala och lokala organ bör utveckla strategier och handlingsplaner för barns rättigheter i enlighet med de nationella handlingsplaner som finns och de speciella lokala förhållandena för barn. Tillräckliga ekonomiska och mänskliga resurser behöver avsättas.
- Barn liksom enskilda organisationer som arbetar för barns rättigheter bör involveras i utarbetandet av nationella, regionala och lokala strategier och handlingsplaner. Strategier och handlingsplaner bör regelbundet ses över för att försäkra sig om att de täcker alla områden som rör barn och alla aspekter av barnkonventionen och de ska visa hur landet avser att åtgärda de sammanfattande slutsatserna från FN-kommittén.

Koordinering av genomförandet

Samordning kan bestå av horisontella åtgärder som inbegriper departement, organ och organisationer inom det civila samhället på en viss nivå eller vertikala åtgärder för att försäkra sig effektiva länkar mellan olika nivåer – eller en kombination av båda. Det förefaller inte finnas en typ av koordinering som kan tillämpas i alla länder och nationella och lokala villkor måste tas i beaktande i varje specifikt fall.

Det finns ett brett spektrum av åtgärder. I *Sverige*, *Litauen* och *Storbritannien* har ett regeringsdepartement – och en ansvarig minister - ansvaret för koordineringen (även om andra ministerier också är inblandade), men mandat och befogenheter varierar. Koordineringen mellan *England*, *Skottland*, *Wales* och *Nordirland* är till exempel svag. Ofta finns någon form av samordningsenhet (som i *Sverige*) eller barnrättsgrupp (som i *Storbritannien* och de fyra riksdelen) som svarar för det dagliga arbetet. Dessa organ saknar emellertid ofta tillräckligt inflytande och resurser för att vara pådrivande i genomförandet av barnrättsagendan inom regeringen.

I *Rumänien* finns, som följd av omorganisering, avsevärd osäkerhet beträffande ansvaret för samordningen. I slutet av juni 2010 upplöste den rumänska regeringen Myndigheten för skydd av familjens och barnets rättigheter. Det faktum att denna myndighet fanns var en förutsättning för landets inträde i EU. Avsaknaden av central koordinering till skydd för barnets rättigheter innebär att Rumänien tar ett avsevärt steg tillbaka till den situation som rådde före EU-medlemskapet.

För att underlätta mera regelbundet samarbete mellan offentliga tjänstemän kan det finnas andra strukturer än de som nämnts ovan. I *Sverige* finns till exempel ett barnkonventionsnätverk som består av representanter för olika departement och i *Litauen* samlar ett råd för barns välfärd representanter för olika ministerier, andra nationella organ och enskilda organisationer. I *Nordirland* har särskilda ”barnförkämpar” etablerats för att främja handling inom olika ministerier (och ett liknande arrangemang har föreslagits i *Skottland*). Dessa nätverks mandat och resurser förefaller emellertid oklara.

Italien har en annan modell. Landet har inrättat ett så kallat Observatorium för barndom och ungdom för att försäkra sig om bättre samordning mellan ett brett spektrum av aktörer, inte bara på central nivå utan också kommuner, fackföreningar och enskilda organisationer som arbetar för barns välfärd. Detta organ har emellertid tämligen svagt inflytande och liten effekt. Det kan också konstateras att överlappning mellan ministerier när det gäller planering, genomförande och uppföljning av aktiviteter som syftar till att främja och skydda barns rättigheter har gett upphov till problem, förseningar och avsevärd byråkrati beträffande antagandet och genomförandet av åtgärder för barn och ungdomar. Men det finns åtminstone en struktur på plats.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Strukturer bör etableras på central nivå inom regeringen för att säkerställa en effektiv koordinering av genomförandet av barnkonventionen på nationell, regional och lokal nivå. Både horisontella och vertikala samordningsåtgärder som inbegriper alla nivåer av de beslutsfattande strukturerna i landet bör etableras. Vilka mekanismer som än används måste de ha adekvat auktoritet och tillräckliga ekonomiska och personella resurser.
- Mot bakgrund av det breda spektrum av modeller för samordning av genomförandet av barnkonventionen som finns bör ytterligare forskning genomföras för att undersöka olika mekanismers effektivitet i skilda nationella, regionala och lokala sammanhang.

Uppföljning av genomförandet

Många länder har gjort avsevärda framsteg när det gäller uppföljning av genomförandet, men trots detta återstår olika svagheter. Ofta tror staterna att de fullföljer sina skyldigheter att följa upp genomförandet av barnkonventionen genom att skicka in periodiska rapporter till barnrättskommittén; exempelvis förefaller detta vara fallet i *Italien* och *Rumänien* där det finns begränsad eller ingen insamling av data om effekten av lagar och politiska beslut på olika nivåer. En annan fråga gäller vem som ska genomföra uppföljningen; i *Litauen* ligger ansvaret på ombudsmannen och även i *Sverige* är avsikten att öka Barnombudsmannens roll i uppföljningen. Det finns emellertid en risk att staten tonar ner eller undviker sina skyldigheter. I många länder kan det finnas en tendens att endast följa upp några av rättigheterna i barnkonventionen, men inte samtliga rättigheter, vilket konventionen kräver. Delvis kan detta vara en fråga om brist på resurser vilket hindrar ansträngningar att etablera de permanenta strukturer som behövs för att successivt bedöma de framsteg som görs.

Barnkonsekvensanalyser kan genomföras på olika sätt och ännu saknas konsensus om det mest effektiva sättet att göra dem på. Viss förvirring råder på alla beslutsfattande nivåer om vad barnkonsekvensanalyser innebär. Mekanismer för att försäkra sig om att barnkonsekvensanalyser genomförs saknas, även om positiva steg också tagits mot att genomföra sådana.

Skottlands kommissionär för barn och ungdomar har till exempel utvecklat en heltäckande modell för barnkonsekvensanalyser som också har använts av regeringstjänstemän. Den skotska regeringen överväger att genomföra försök för att visa hur ett verktyg för barnkonsekvensanalyser skulle kunna hjälpa till att främja och utveckla överväganden om barns rättigheter i beslutsfattandet.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Regeringar bör försäkra sig om att ett enhetligt och heltäckande system finns för att följa upp genomförandet av barns rättigheter. Dessa system bör täcka den nationella nivån såväl som regional och lokal nivå. Uppföljningen måste omfatta hela barnkonventionen och den ska genomföras regelbundet, konsekvent och systematiskt. Adekvata resurser måste avsättas.
- Användarvänliga verktyg för barnkonsekvensanalyser måste utvecklas för alla beslutsfattande nivåer för att försäkra sig om att sådana analyser görs, både för existerade och föreslagna lagar och beslut som direkt eller indirekt påverkar barn.
- Strukturer bör etableras och relevanta metoder för nationell, regional och lokal nivå utvecklas för att involvera barn i uppföljningen av genomförandet av barnkonventionen.

Datainsamling och indikatorer

Utvecklingen av lagar och politiska beslut om barns rättigheter är avhängig den grundläggande förståelsen för barns förhållanden på alla nivåer. För att denna förståelse ska finnas krävs ett regelbundet flöde av statistisk information, djupgående forskning och konsekvent uppföljning och utvärdering mellan forskare och andra som tar fram informationen och dem som genomför beslut och tillhandahåller tjänster.

FN-kommittén har lyft fram försök att öka tillgången på data.

Till exempel har den berömt *Litauens* ansträngningar att förbättra insamlingen av data om barn och utveckla en lista med barnindikatorer. Beträffande Italien har kommittén välkomnat etableringen av ett nationellt center för dokumentation och analys av barndom och ungdom, även om den också uttryckt oro över bristen på samordning mellan de olika organ som har ansvaret för datainsamling och mellan regionerna.

Den *svenska* regeringen har instruerat Barnombudsmannen att utveckla ett uppföljningssystem för mera systematisk uppföljning av barns levnadsförhållanden.

Trots vissa positiva trender återstår emellertid ett antal svagheter när det gäller insamling av data. Vissa områden kan vara ofullständigt täckta; i *Litauen* saknas data om etniska minoriteter och offer för människohandel, i *Sverige* om barn med funktionsnedsättning och barn som utsatts för sexuella övergrepp. Datainsamlingen kan också, som i *Italien*, vara inriktad på vuxna och därmed inte täcka den specifika situationen för barn.

Det är även viktigt att det finns data på tillräckligt detaljerad nivå för att kunna upptäcka diskriminering och/eller skillnader i genomförandet av rättigheter mellan olika grupper av barn (avseende ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet och så vidare) liksom information om situationen för barn i allmänhet. Exempelvis i *Sverige* och *Rumänien* tenderar nedbruten statistik att saknas på lokal nivå.

I allmänhet är barn inte systematiskt involverade i insamlingen av information och data om frågor som angår dem. Den tidigare *brittiska* regeringen beställde emellertid forskning tillsammans med barn, även om detta inte alltid skedde som ett sätt att följa upp genomförandet av barnkonventionen.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Tillsammans med andra nyckelaktörer (statistikmyndigheter, forskningsinstitut, frivilligorganisationer och barn) bör alla regeringar utveckla en uppsättning indikatorer för barns rättigheter, som inkluderar

de rättigheter som finns med i barnkonventionen. Därvid bör de beakta vad som åstadkommit på europeisk och internationell nivå. Data bör samlas in för att bedöma situationen för barn över hela landet, både på nationell, regional och lokal nivå, och för att göra uppföljning av genomförandet av barnkonventionen möjlig. Analyser av den insamlade informationen och uppföljningen bör användas när ny lagstiftning, policies och praktiska åtgärder på alla nivåer utvecklas.

- Ministerier och motsvarande organ (på nationell regional och lokal nivå) och statistikmyndigheter bör försäkra sig om att data om barn är tillräckligt nedbrutna för att visa situationen för särskilda grupper av utsatta barn, såväl som för alla barn, för att ge adekvat information för effektiv uppföljning av genomförandet av barnkonventionen.
- Datainsamlingen bör, så långt det är möjligt, innefatta barns åsikter och ökade ansträngningar för att utbyta goda exempel på barns deltagande i datainsamling på nationell, regional och lokal nivå bör göras.
- Alla regeringar bör publicera en årlig bedömning av barnets rättigheter i landet (både kvantitativ och kvalitativ information). Data i den årliga rapporten bör vara nedbrutna till lokal nivå. Regeringarna bör se till att rapporten debatteras i parlamentet och i regionala och lokala beslutsfattande organ och att den sprids brett.
- Mer resurser behöver avsättas till att utveckla insamling av data och indikatorer om barns rättigheter på alla nivåer.
- Koordineringen och samordningen mellan alla organ som är involverade i datainsamling behöver förbättras.
- För att säkerställa en enhetlig metodisk ansats vid insamlingen av data och information om barn behöver utbildning och träning av personal stärkas.

Att göra barn synliga i budgetar

En barnbudget innebär att regeringen får ett instrument för att undersöka resurstilldelningen och därmed kan se hur väl barns rättigheter genomförs. Deltagande barnbudgetering (det vill säga att involvera barn i beslutsfattandet kring budgeten) ökar också regeringens transparens och ansvarstagande.

Några länder hävdar att det inte är möjligt att analysera nationella budgetar för att se hur väl barn täcks i dem. I studien om Litauen hävdade till exempel statstjänstemän att det var svårt att skilja indirekt och direkt finansiering som berör barn (enskilda organisationer tenderade att inte instämma). Andra länder har emellertid lyckats göra budgetanalyser av detta slag.

Regeringen i *Wales* beställde en analys av resurstilldelningen för barn i budgeten för 2004-05 och har sedan dess fortsatt att göra detta. Även om analysen beskrevs som "tämligen rudimentär" av enskilda organisationer medgav de också att detta var första gången denna regering – eller någon regering i Storbritannien, faktiskt – hade försökt att identifiera resursanvändningen för barn. Den walesiska regeringen har slagit fast att den fortfarande har "mycket mer att göra för att ge en så korrekt bild som möjligt" och den har åtagit sig att "förbättra transparensen när det gäller resurstilldelningen till barn och ungdomar på nationell nivå". Den walesiska regeringen planerar också att genomföra två projekt för att stärka barns engagemang i beslutsfattandet om budgeten.

Få länder publicerar särskilda siffror för den finansiering som är tillgänglig för barn genom den nationella budgeten – och när sådan information finns är regeringarnas intresse för att komplettera den med en analys eller kommentarer ofta mycket svagt. Till exempel innehåller den *svenska* budgeten ingen särskild

barnbudget där det går att se vilka resurser som tilldelas barn och deras behov. Budgeten innehåller emellertid ett avsnitt som har rubriken ”Barnrättspolitik” som visar vilka resurser som är tillgängliga för regeringskansliets barnkonventionssamordning.

På lokal nivå finns också begränsad erfarenhet av att spåra resurstilldelningen för barn, även om det också finns positiva exempel i de länder som studerats. I allmänhet ansåg de personer som intervjuades i samband med de nationella studierna att det skulle vara bra att försöka göra särskilda barnbudgetar. Detta skulle vara svårt men inte omöjligt att genomföra, menade de. Exempelvis i *Italien* finns ett omfattande stöd på lokal nivå för behovet av att formulera så kallade sociala budgetar. Dessa tenderar att betona data som handlar om utgifter för barn mer än de ordinarie budgetarna. Även i *Rumänien* ansåg de flesta intervjupersonerna att barnbudgetar skulle stödja planering och insatser för att möta behoven hos varje enskilt barn.

För närvarande är resurserna för att göra lokala barnbudgetar emellertid små. Nedskärningar i nationella budgetar som ett resultat av den ekonomiska krisen har också stor effekt på den lokala nivån. Men på grund av det klimat som råder för närvarande är det viktigare än någonsin att visa hur mycket resurser som går till barn.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Alla regeringar bör sträva efter att bedöma de resurser som tilldelas barn och komplettera detta med en analys av hur effektivt barns rättigheter genomförs på nationell, regional och lokal nivå. Detta är viktigt för en bra uppföljning av barnkonventionens genomförande, för kvalitativt beslutsfattande och för att försäkra sig om att diskriminering inte föreligger.
- Möjligheter att utbyta erfarenheter om barnbudgetering bör utvecklas för regeringar och andra aktörer, både inom och mellan länder. Verktyg för budgetanalyser (till exempel de guider som utvecklats av Rädda Barnen *Storbritannien*⁵ och av den Barnombudsmannen) kan utgöra grunden för praktiska modeller för att göra barn mera synliga i budgetar och bör användas av länderna.
- Regeringar bör utforska sätt att utveckla mekanismer för att göra deltagande budgetering möjlig så att röster och perspektiv från alla berörda (inklusive barn) kan höras, särskilt på lokal nivå.

Samarbete med civila samhället

Frivilligorganisationer har många möjliga roller när det gäller att främja och skydda barns rättigheter, till exempel insamling av information, genomförande av studier, påverkan på regeringar och andra viktiga beslutsfattare, organiserande av informationskampanjer, utförande av tjänster, framtagande av tilläggsrapporter till barnrättskommittén och bidrar i framtagandet av statens rapport. Dock bör noteras att det civila samhället och dess aktiviteter skiljer sig avsevärt mellan olika länder. När innehåll och omfattning av samarbetet mellan stater och frivilligorganisationer bedöms är det viktigt att beakta dessa skillnader.

De nationella studierna ger en rad exempel på kontakter mellan regeringar och enskilda organisationer om utvecklingen av policies och praktiskt agerande för att genomföra barnkonventionen och de olika formerna för dessa kontakter. De kan sträcka sig från att staten kontrakterar organisationer i det civila samhället för att utföra tjänster för barn (särskilt på lokal nivå där det ibland inte finns någon annan utförare) till att frivilligorganisationer ger synpunkter på lagförslag.

---

5 Se Save the Children UK (2009) Children's Budgeting at the Local Level

Ett exempel är *Rumänien* där det sedan 2004 finns lagstiftning som förbjuder alla former av våld och förnedrande behandling av barn. Rumänska Rädda Barnen tog initiativ till lagförslaget och genom långvarigt påverkansarbete lyckades organisationer mobilisera stöd från parlamentsledamöter så att lagen kunde antas. Rädda Barnen tog också initiativ till ett center för offer för människohandel i huvudstaden Bukarest och nio andra centra runt om i landet samt träning av personal. Ett år senare överfördes dessa centra till de regionala myndigheterna.

Det är viktigt att betona att den dialog som äger rum mellan enskilda organisationer och regeringar om beslut som påverkar barn måste ha fokus på genomförandet av barnkonventionen. De studier som gjorts indikerar att i praktiken saknas detta fokus i många fall.

De nationella studierna visar att relationerna mellan regeringar och frivilligorganisationer i allmänhet förefaller vara konstruktiva. Trots detta kan strukturerade mekanismer för konsultationer vara svaga eller otillräckligt utnyttjade. I *Sverige* känner organisationerna ibland att dialogen är en formalitet utan reellt innehåll. Organisationer i *Litauen* uttryckte också en önskan att deras förslag skulle beaktas mer. De ansåg att vissa möten och konsultationer enbart organiserades för att man sedan skulle kunna säga att enskilda organisationer hade konsulterats. I *England* finns ingen formell mekanism för regelbundna möten mellan barnrättsorganisationer och regeringen och dess tjänstemän för att diskutera genomförandet av barnkonventionen. Den form för samverkan som har störst kontinuitet i *Italien* är observatoriet för barndom och ungdom, där representanter för det civila samhället ingår – även om mötena varit oregelbundna på senare tid.

Det finns vissa strukturer för konsultationer mellan lokala myndigheter, enskilda organisationer och andra aktörer på lokal nivå i de studerade länderna. Men inriktningen på genomförande av barnkonventionen förefaller antingen vara svag eller icke-existerande.

Eftersom barn tillhör civila samhället, även om de ofta inte räknas in, är barns deltagande en viktig fråga. Det finns många exempel på mekanismer för konsultationer med barn (till exempel ungdomsråd, elevråd i skolorna och rådgivande grupper till ministrar) men barn känner ofta att deras röster har liten betydelse i praktiken. Ofta har dessa aktiviteter heller inte syftet att främja genomförandet av barnkonventionen.

Barnombudsmannen i Sverige har breda kontakter med barn och ungdomar. Tjänstemän på myndigheten besöker skolor och ungdomsaktiviteter och skickar ut frågeformulär till så kallade kontaktklasser två eller tre gånger per år. Ombudsmannen tar också emot synpunkter från ett antal barn- och ungdomsråd och från en expertpanel som består av barn och unga som har varit placerade på institutioner eller i fosterhem. Som en del i arbetet med att skriva ett remissvar på förslaget till ny skollag ordnade Barnombudsmannen ett möte med elever med funktionsnedsättning.

Nationella institutioner för mänskliga rättigheter (se nästa sektion) har en tydlig roll när det gäller att underlätta barns deltagande i genomförandet av barnkonventionen. Detta tar emellertid inte bort behovet för regeringarna att regelbundet och systematiskt höra barns synpunkter som en del i arbetet med att genomföra och följa upp barnkonventionen.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Regeringar på nationell och lokal nivå och enskilda organisationer, inklusive barnledda organisationer, bör arbeta gemensamt för att definiera syfte såväl som de mest lämpliga formerna för dialog och koordinering avseende genomförandet av barnkonventionen. Mekanismer för regelbunden samverkan med civila samhället och strukturer för konsultationer med allmänheten bör stärkas.
- Regeringsorgan på nationell och lokal nivå bör utveckla sin kapacitet att samråda med barn om genomförandet av barnkonventionen och förbättra integreringen av barns deltagande i arbetet. Erfarenheter från barnombudsmän/barnkommissionärer och frivilligorganisationer kan ge kunskap och inspiration om sätt att utveckla barns deltagande.
- Parlamentariska organ bör främja deltagande från barn och ungdomar vid hearingar och utfrågningar och i samband med utarbetandet av förslag som rör barn och unga.

Oberoende institutioner för mänskliga rättigheter

I den allmänna kommentaren nummer 2⁶ framhåller FN-kommittén behovet att etablera en oberoende institution för barns mänskliga rättigheter i varje land – ibland kallad ombudsman, ombud eller kommissionär – för att följa upp efterlevnad och framsteg beträffande genomförandet av barnkonventionen. Kommittén lägger också fast detaljerade riktlinjer för dessa institutioner.

Italien har ingen nationell institution för barns rättigheter och i *Rumänien* finns en ombudsman men ingen särskild barnombudsman.

I praktiken skiljer sig mandatet för institutionerna för barns rättigheter. Den engelska kommissionären har till exempel ett svagare mandat än kommissionärerna i Skottland, Wales och Nordirland. Kommissionären har den generella rollen att ”främja medvetenhet om barns åsikter och intressen” istället för ett explicit rättighetsfokus. Institutioner för barns rättigheter kan undersöka individuella klagomål i *Litauen*, *Rumänien*, *Nordirland* och *Wales* men inte i *England*, *Skottland* och *Sverige*. FN-kommittén har vid upprepade tillfällen uttryckt oro över de stater där barn inte kan lägga fram individuella klagomål. Bland ombudsmännen och kommissionärerna själva finns också en starkt stöd för att individuella fall bör vara en del av deras uppgifter och mandat.⁷ För närvarande håller ett tredje tilläggsprotokoll till barnkonventionen, som ska skapa en individuell klagoprocedur, på att utarbetas.

För att fungera effektivt måste institutioner för barns rättigheter vara fria att bestämma sin egen agenda och aktiviteter. Så är inte helt och hållet fallet i alla länderna. I England har till exempel ministrar makten att instruera kommissionären att göra undersökningar och kommissionären måste konsultera ministern innan han eller hon kan initiera egna undersökningar. I *Sverige* kan visserligen Socialdepartementet instruera Barnombudsmannen att genomföra vissa uppgifter, men i ökande utsträckning bestämmer ombudsmannamyndigheten sin egen agenda.

I *Litauen* är kommissionärens oberoende fastslaget i lag. Tillsättningsprocessen måste också vara transparent. I några länder konsulteras olika delar av civila samhället under denna process. Barns direkta inblandning i processen i *Wales* och *Nordirland* är särskilt värd att notera. Barn deltar också i *England* och *Skottland*, men i mindre utsträckning.

6 FN:s kommitté för barnets rättigheter (2002), General Comment No. 2

7 Thomas N., Gran B., Hansson K., "An independent voice for children's rights in Europe? The role of independent national human rights institutions for children in the EU", specialnummer av International Journal of Children's Rights, våren 2011 (ännu inte publicerad)

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Alla regeringar som inte redan har etablerat en nationell institution för barns mänskliga rättigheter bör göra det. Alla regeringar måste försäkra sig om att mandatet för denna institution är fastslaget i lag och att det fullt ut överensstämmer med Parisprinciperna⁸ och barnkonventionens allmänna kommentar nummer 2.
- Alla regeringar måste försäkra sig om att nationella institutioner för barns mänskliga rättigheter är oberoende, har den allmänna rollen att skydda och främja barns rättigheter och har ett ansvar för alla barn inom deras jurisdiktion. Institutionerna bör ha möjlighet att ta emot och undersöka individuella klagomål från barn. Vidare bör de förses med tillräckliga ekonomiska och personella resurser så att de kan genomföra sitt arbete på ett effektivt sätt.
- I länder där lokala ombudsmän/kommissionärer för barn inte finns bör den möjliga rollen och mandatet för sådana undersökas, liksom deras potentiella relation till nationella institutioner för barns rättigheter.
- Barn och ungdomar bör få klarare och mera konkret information om hur de nationella institutionerna för barns mänskliga rättigheter arbetar och vilket deras mandat är.

Information och medvetandehöjande åtgärder

FN-kommittén rekommenderar att stater utvecklar heltäckande strategier för att öka kunskapen och förståelsen för konventionen i hela samhället. Den har välkomnat de ansträngningar vissa stater har gjort, men har också uppmanat regeringarna i alla de länder som ingår i denna studie att göra mer för att försäkra sig om att alla barn är medvetna om konventionen och att alla som arbetar med och för barn får systematisk och kontinuerlig utbildning och träning om mänskliga rättigheter, inklusive barns rättigheter.

I de sammanfattande slutsatserna välkomnar FN-kommittén relevanta initiativ i flera länder, men dessa initiativ förefaller vara isolerade exempel. På regional nivå i *Italien* sade till exempel intervjupersonerna att de inte kunde vara säkra på att alla människor kände till barnkonventionens innehåll eftersom de inte hade genomfört några informationskampanjer eller medvetandehöjande åtgärder.

Det finns enstaka exempel på positiva initiativ och framsteg.

Fastän träning om barns rättigheter inte ingår i läroplanen i *Litauen* har införandet av ”socialpedagoger” som bland annat sprider information om barns rättigheter och barnkonventionen och organiserar utbildningsaktiviteter för barn varit en viktig åtgärd. Ett annat positivt initiativ i Litauen är att ett antal projekt för att genomföra Artikel 42 i barnkonventionen årligen väljs ut och får finansiering. För närvarande är detta det enda program som är avsett att sprida specifik information om barns rättigheter och barnkonventionen.

Ett förslag till ny läroplan i *Sverige* säger att varje elev ska kunna uttrycka och förklara etiska ståndpunkter som baseras på en förståelse för mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter och barns rättigheter ska läras ut som en del av kursplanen för samhällskunskap.

I juni 2010 beslutade regeringen också att anslå två miljoner svenska kronor (omkring 225 000 euros) till Barnombudsmannen för produktion och distribution av informationsmaterial för föräldrar och blivande föräldrar om barns rättigheter. Regeringen slår fast att materialet ska fokusera på relationen mellan barn och föräldrar och ska täcka barns rätt till skydd mot våld, inklusive aga.

8 FN:s högkommissarie för de mänskliga rättigheter; Principles relating to the status of National Institutions (The Paris Principles) Antagna av Generalforsamlingens resolution 48/134, 20 december 1993

I *Rumänien* hade Myndigheten för skydd av familjens och barnets rättigheter utvecklat heltäckande utbildning och information för dem som arbetar med barn, inklusive manualer för olika professionella grupper (till exempel lärare, sjukvårdspersonal, socialarbetare, domare, åklagare, präster och poliser). Med ekonomiskt stöd från EU lanserade myndigheten en kampanj, ”Barns rättigheter är lag!” (2005-2006) för att informera allmänheten, utbilda professionella grupper och initiera aktiviteter i medierna. Trots att dessa aktiviteter var positiva har det visat sig svårt att fortsätta med dem.

Regeringen i *Wales* har genomfört en stort antal aktiviteter för att öka medvetandet om barnkonventionen och har nyligen producerat material om konventionen på Braille, för hörselskadade och på teckenspråk. De walesiska ministerierna kommer också, som en följd av antaget av den nya lagen om åtgärder för barn och ungdomars rättigheter, att få i uppdrag att ”vidta lämpliga åtgärder för att främja kunskap och förståelse bland allmänheten (inklusive barn)” om barnkonventionen och dess tilläggsprotokoll.

Mot bakgrund av detta rekommenderar vi:

- Alla regeringar, tillsammans med regioner och lokala myndigheter, behöver utveckla heltäckande och hållbara strategier för att öka medvetenheten om barnkonventionen i hela samhället. Detta bör inkludera att avsätta adekvata resurser för genomförandet av konventionen och att identifiera relevanta organ som kan leda arbetet.
- Utbildning om barns rättigheter och barnkonventionen bör bli ett krav i förskola, grundskola och gymnasieskola. Nya läroplaner och kurs- och ämnesplaner om barns rättigheter bör utvecklas där detta behövs, tillsammans med lämpliga utbildningsmaterial för olika åldersgrupper. För barn med funktionsnedsättning bör särskilda versioner av barnkonventionen på Braille, för hörselskadade och på teckenspråk tas fram.
- Alla som arbetar med och för barn – inklusive lärare, socialarbetare, ungdomsledare, barnomsorgspersonal, jurister, polis och vårdpersonal – måste få lagstadgad, heltäckande och kontinuerlig utbildning om barnkonventionen. Obligatoriska kursmoduler om barns rättigheter bör införas i alla utbildningar till yrken som inbegriper arbete med och för barn.
- Regeringar bör försäkra sig om att material om barnkonventionen och metoder för att nå ut till olika grupper, särskilt föräldrar, tas fram.
- Media bör uppmuntras att utveckla och främja positiva attityder om barns rättigheter och barnkonventionen genom träning och framtagande av lämpliga riktlinjer.

Ytterligare information

Ytterligare information om detta projekt och andra rapporter i denna serie finns tillgängliga hos Rädda Barnens resurscenter om skydd av barn och barns rättigheter, <http://resourcecentre.savethechildren.se/>

Vänligen kontakta antingen svenska Rädda Barnen eller Rädda Barnen-organisationen i ditt land om du vill diskutera idéer och möjligheter för att främja barns rättigheter där du bor och arbetar eller om du har exempel på framsteg som du vill dela med dig av.

Följande rapporter finns i den här serien:

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in Italy?

Politiche per l'infanzia, a che punto siamo? Le misure generali di attuazione della Convenzione Onu sui diritti dell'infanzia e dell'adolescenza in Italia

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in Lithuania?

Valdymas, atitinkantis vaiko poreikius. Vaiko teisių konvencijos bendrųjų priemonių įgyvendinimas Lietuvoje nacionaliniu ir vietos lygiu

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in Romania?

Administrație publică în beneficiul copiilor. Măsurile generale de implementare a Convenției privind Drepturile Copilului la nivel central și local în ROMÂNIA

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in Sweden?

Bra beslut för barn. Samhällsstyrning för barns rättigheter.

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in the UK?

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in the EU Institutions?

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in five European Countries?

Governance fit for Children. To what extent have the general measures of implementation of the UNCRC been realised in five European Countries? Executive summary of a comparative study.

Sammanfattningen av den jämförande studien finns även på italienska, litauiska, rumänska och svenska.

Bra beslut för barn

Den här rapporten ingår i ett projekt som spänner över fem Europeiska länder och EU:s institutioner. Rädda Barnen har fått finansiellt stöd från Europeiska Kommissionens Fundamental Rights and Citizenship Programme för att genomföra projekt Bra beslut för barn som undersöker hur långt de allmänna åtgärderna i FN:s konvention om barnets rättigheter har förverkligats på europeisk, nationell och lokal nivå i Europa.

De sk allmänna åtgärderna i barnkonventionen (artikel 4, 42 och 44.6) handlar om strukturer och mekanismer som behöver finnas på plats om hela barnkonventionen ska kunna genomföras på ett effektivt sätt. Projektet fokuserar på EU:s institutioner samt på fem Europeiska länder: Italien, Litauen, Rumänien, Sverige och Storbritannien.

